

facts

- Een medisch fotograaf fotografeert alles, behalve oogheelkundig beeld, een oogheelkundig fotograaf fotografeert ogen, maar kan daarnaast ook algemeen medisch fotograferen.
- In Nederland zijn 35 oogheelkundig fotografen werkzaam in voornamelijk academische ziekenhuizen. Tot enkele jaren geleden waren dat er nog 45.

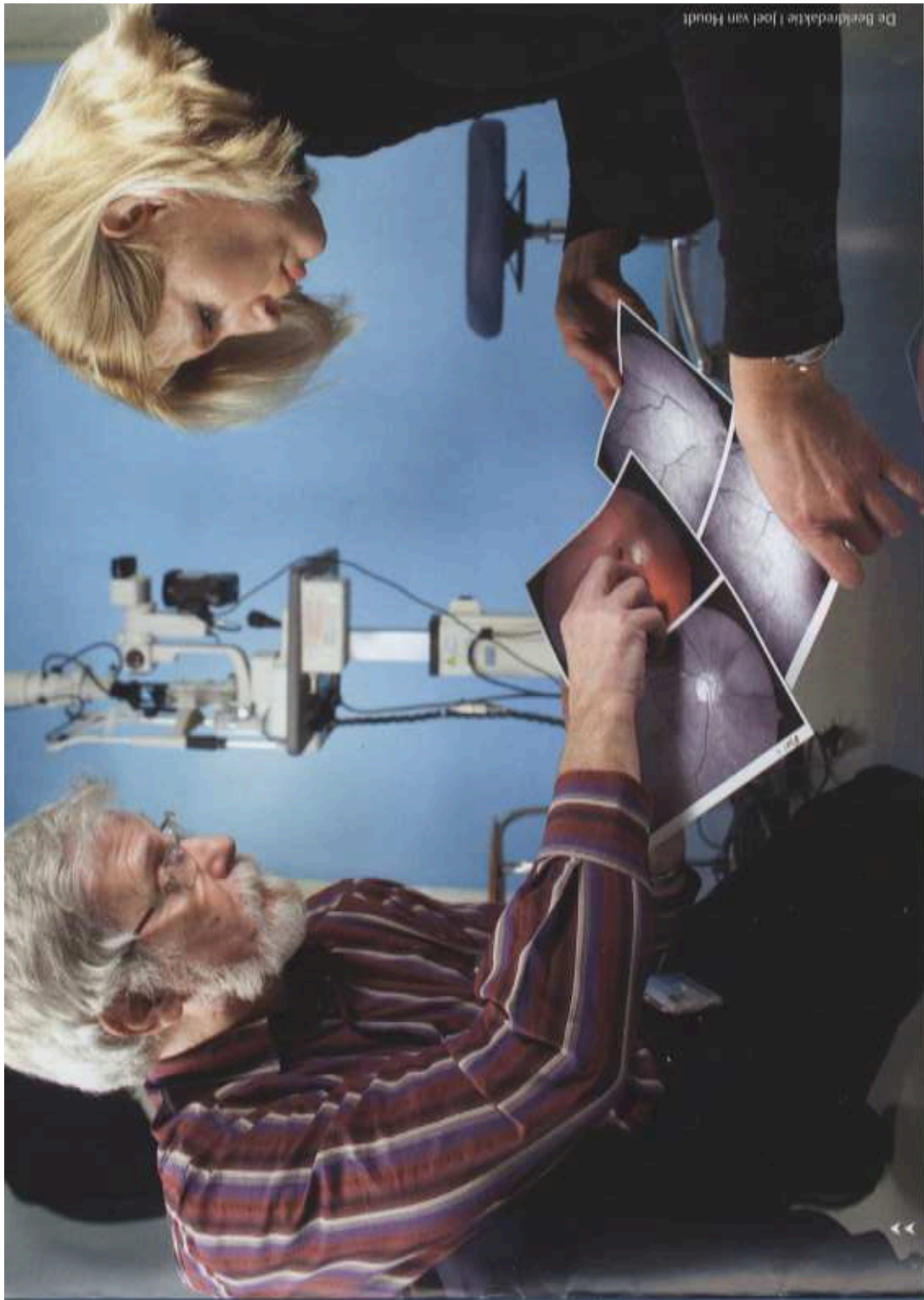
Foto's gaan à la minute de wereld over, de kwaliteit is sterk verbeterd en de opslagcapaciteit oneindig. Kortom: digitale fotografie is van grote meerwaarde voor de geneeskunde. De schaduwkant van deze revolutie is echter dat het aantal oogheelkundige fotografen de afgelopen jaren met zestien procent is teruggelopen. De Vereniging voor Oogheelkundige Fotografie Nederland (OFN) start daarom vanaf dit jaar verschillende activiteiten om de kwaliteit van de specialistische oogheelkundige fotografie te vergroten.

- De Vereniging Oogheelkundige Fotografie Nederland telt 44 leden.

Oogheelkundig fotograaf, een vak apart

Wil Barkmeijer en Patricia van Hiltzen, beiden oogheelkundig en medisch fotograaf en twee van de vier bestuursleden van de OFN, zijn enthousiast over de digitale ontwikkelingen en noemen het een verrijking van hun vak. Zij vinden het ook een kwalitatieve verbetering ten opzichte van het analoge tijdperk. "Je schoot een rolletje van 36 vol, in de hoop dat er 27 tot 28 goede foto's bij waren. De oogarts zag elke foto, ook de mislukte. Bij digitale fotografie kun je met gerichter en sneller fotograferen, denk aan de snelle aanpak bij maculaproblematiek. Daarmee is het vak niet alleen boeiender en breder geworden, maar ook beter."

Fotograferende TOA's
Het nadeel van de digitalisering is dat het aantal gespecialiseerde oogheelkundig fotografen afneemt. Digitale fotografie is immers toegankelijker, want eigenhandig ontwikkelen en afdrukken is verleden tijd en het fotograferen van de achterpool is relatief eenvoudig. Met als logisch gevolg dat steeds meer niet-fotografen het werk gaan doen. Van Hiltzen: "Dat heeft noodzakelijk te maken met kosten. Een fotograferende TOA is natuurlijk minder duur dan een fotograaf die louter oogheelkundig fotografeert. Kleine ziekenhuizen kunnen voor honderd fluorescenties per jaar geen fotograaf aannemen." Daardoor

De Beeldredakteur Jool van Hoult

Wil Barkmeijer is als audiovisuele technicus en oogheelkundig en medisch fotograaf verbonden aan het Hiltzen ziekenhuis in Leidenborp. Hij deed een algemene fotografie opleiding en begon zijn carrière met trouwreportages en reclame. Dat hield hij al gauw voor gezien toen zijn oog viel op een vacature voor leerlingfotografen oogheelkunde in een foto tijdschrift. Barkmeijer trad in 1971 als leerlingfotograaf in dienst van het Dagradien ziekenhuis in Rotterdam. Zijn werkzaamheden bestonden aanvankelijk uit ontwikkelen en afdrukken, diagnostiek en oogheelkundige zaken leerde hij in de praktijk van fotograaf Albert aan de Kerk.

Patricia van Hiltzen is sinds 2007 ZFP'er en werkzaam als TOA, oogheelkundige en medisch en oogheelkundig fotograaf. Daarnaast is zij als gastdocent verbonden aan de TOA-opleiding SVSB in Nieuwegein. Ze voltooide haar opleiding tot medisch en oogheelkundig fotograaf in het UMC Utrecht. Daarna werkte Van Hiltzen bij Bartiméus in Doorn/Zest, waar ze oogheelkundige visueel functie onderzoek verrichtte bij mensen met een verzandelijke beperking, neurologische- en psychiatische problemen. Ook werkte ze als TOA, researchmedewerker en oogheelkundig fotograaf in het Erasmus MC in Rotterdam en in Het Dagradien ziekenhuis Rotterdam.

neemt de kwaliteit van de oogheelkundige foto's echter af. Een ontwikkeling die volgens Van Hiltzen en Barkmeijer vooral te wijten is aan gebrek aan ervaring en beperkte opleidingsmogelijkheden. "Mensen worden in één dag opgeleid en doen daarna te weinig ervaring op om goed in de periferie van de fundus te fotograferen. De snelheid speelt hierbij een grote rol, in verband met het in- en uitstromen van de contraststof. Het vergt veel tijd en training om binnen vijf minuten van centraal naar de periferie te wisselen en zowel het rechter- als linker oog uitgebreid vast te leggen. Wanneer de foto's niet van voldoende kwaliteit zijn kan het - in

het slechtste geval - voorkomen dat de patiënt hetzelfde onderzoek nogmaals moet ondergaan of dat er andere onderzoeken worden aangevraagd. De belasting voor de patiënt neemt dus toe.

Blijdorp-fenomeen
Oogheelkundig fotograferen is dus complexer dan wel eens wordt verondersteld. Van Hiltzen stelt dat met de komst van de digitale fotografie het 'Blijdorp-fenomeen' is geboren: alsof je iedere aap een truc kunt leren. "Zo simpel is het niet. In tegenstelling tot de medische fotografie, ben je als oogheelkundig fotograaf onderdeel van het diagnostisch

proces. Zonder fluorescentie fotografie is er geen diagnose." Barkmeijer vult aan: "Als fotograaf ben je dus bezig met beeldvorming in de breedste zin van het woord. De oogheelkundige fotograaf moet in staat zijn om foto's te beoordelen op basis van kennis en kunde in de anatomie en pathologie. Hij moet vooraf de status weten en oogheelkundig valten wat hij doet. In tegenstelling tot de medisch fotograaf moet hij de situatie zelf interpreteren, afwijkingen en fluctuaties herkennen en vastleggen."